

पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको कारोबारका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७४

प्रस्तावना: पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको पैठारी, सञ्चय तथा विक्री वितरण सहज बनाउन, मुलुकमा गुणस्तरयुक्त तथा वातावरणमैत्री पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको नियमित र सर्वसुलभ आपूर्तिलाई सुनिश्चित गर्न तथा त्यस्ता पदार्थको प्रतिस्पर्धी मूल्य सुनिश्चित गरी उपभोक्ताको हित संरक्षण गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिमको व्यवस्थापिका-संसदले यो ऐन बनाएकोछ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको कारोबार सम्बन्धी ऐन, २०७४” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरी तोकेको क्षेत्रमा सोही सूचनामा तोकेको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “अध्यक्ष” भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ख) “इजाजतपत्र” भन्नाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्नको लागि दफा ८ बमोजिम दिइएको इजाजतपत्र सम्झनु पर्छ ।

(ग) “इजाजतपत्रवाला” भन्नाले दफा ८ बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त गरेको कम्पनी सम्झनु पर्छ ।

(घ) “कच्चा तेल” भन्नाले प्रशोधन भई नसकेको प्राकृतिक रूपमा प्राप्त कच्चा तरल पेट्रोलियम तेल (हाइड्रो कार्बन) सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “ग्यास” भन्नाले तरलीकृत पेट्रोलियम ग्यास (लिक्विफाइड पेट्रोलियम ग्यास), तरल प्राकृतिक ग्यास (लिक्विफाइड न्याचुरल ग्यास) वा खाँदिएको प्राकृतिक ग्यास (कम्प्रेसड न्याचुरल ग्यास) सम्झनु पर्छ र सो शब्दले मिथेन, इथेन, प्रोपेन र ब्यूटेन ग्यास वा त्यस्तो पदार्थको समिश्रण समेतलाई जनाउँछ ।

(च) “ग्यासको कारोबार” भन्नाले नेपालभित्र ग्यासको पैठारी, सञ्चय वा थोक विक्री वितरण गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सिलिण्डरमा ग्यास रिफिलिड वा बोटलिड गर्ने काम समेतलाई जनाउँछ ।

तर सो शब्दले डिपो, डिलर वा खुद्रा विक्रेताले गर्ने ग्यासको विक्रिलाई जनाउने छैन ।

- (छ) “डिपो” भन्नाले इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको संचय गर्न खालेको भण्डारण सम्भन्नु पर्छ ।
- (ज) “डिलर वा विक्रेता” भन्नाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको खुद्रा विक्री वितरण गर्न इजाजतपत्रवालाले नियुक्त गरेका डिलर वा विक्रेता सम्भन्नु पर्छ ।
- (झ) “प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थ” भन्नाले इजाजतपत्रवालाले विक्री गर्ने प्रशोधित मट्टीतेल, पेट्रोल, डिजेल वा हवाई ईन्धन सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले फर्नेश आयल, लाइट डिजेल आयल वा कच्चा तेलबाट प्रशोधन भई प्राप्त हुने त्यस्तै प्रकृतिका अन्य प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थ सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “थोक विक्री” भन्नाले पेट्रोलियम पदार्थ भए तीन हजार लिटर वा सो भन्दा बढी र ग्यास भए एक टन वा सो भन्दा बढी परिमाणको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको विक्री सम्भन्नु पर्छ ।
- (ठ) “निरीक्षण अधिकृत” भन्नाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्ने वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने इजाजतपत्रवालाले गरेको पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार वा प्रशोधन प्रक्रियाको निरीक्षण गर्न प्राधिकरणले खटाएको अधिकृत कर्मचारी सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) “पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार” भन्नाले नेपालभित्र पेट्रोलियम पदार्थको पैठारी, भण्डार वा थोक विक्री गर्ने काम सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले कच्चा तेल प्रशोधन(रीफाइन) गर्ने काम समेतलाई जनाउँछ ।
- (ढ) “पेट्रोलियम पदार्थ” भन्नाले मट्टीतेल, पेट्रोल, डिजेल, हवाई इन्धन वा अन्य प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थ सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले कच्चा तेल समेतलाई जनाउँछ ।
- (ण) “प्राधिकरण” भन्नाले दफा ३७ बमोजिम स्थापना भएको राष्ट्रिय पेट्रोलियम प्राधिकरण सम्भन्नु पर्छ ।
- (त) “मन्त्रालय” भन्नाले नेपाल सरकार, आपूर्ति मन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ ।
- (थ) “समिति” भन्नाले दफा ४० बमोजिम गठन भएको प्राधिकरणको सञ्चालक समिति सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद-२

इजाजतपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

३. इजाजतपत्र नलिई पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न नहुने : (१) यस ऐन बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त नगरी कसैले पनि पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न वा गराउन हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका वखत पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गरिरहेको कम्पनीले यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षसम्म त्यस्तो कारोबार जारी राख्न सक्नेछ ।

(३) यस ऐन बमोजिमको शर्त पूरा गर्ने कम्पनी बाहेक अन्य कसैलाई पनि इजाजतपत्र प्रदान गर्न सकिने छैन ।

४. पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने : (१) दफा ३ बमोजिमको कारोबार सञ्चालन गर्ने उद्देश्य लिई कम्पनी संस्थापना गर्न चाहने व्यक्तिले प्रस्तावित कम्पनीको संस्थापना गर्नु अघि प्राधिकरणबाट पूर्व स्वीकृति प्राप्त गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्व स्वीकृति प्राप्त गर्न तोकिए बमोजिमको दस्तूर सहित देहायका कागजात संलग्न गरी प्राधिकरणमा निवेदन दिनु पर्नेछ :

- (क) प्रस्तावित कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावली,
- (ख) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारको संचालनमा सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तथा व्यवसायिक योजना (विजिनेश प्लान),
- (ग) प्राधिकरणले तोकेको ढाँचामा संस्थापकहरुको व्यक्तिगत विवरण,
- (घ) प्रस्तावित कम्पनी संस्थापना गर्नु अघि संस्थापकहरु बीच कुनै सम्झौता भए त्यस्तो सम्झौताको प्रमाणित प्रतिलिपी र सोको सारांश,
- (ङ) पूर्व स्वीकृतिको लागि निवेदन दिनु भन्दा तत्काल अघिल्लो आर्थिक वर्षसम्मको संस्थापकले कर चुक्ता गरेको प्रमाण,
- (च) पेट्रोलियम पदार्थ, ग्यास वा कच्चा लेत कुन मुलुकबाट पैठारी गर्ने र कुन कम्पनीबाट खरिद गर्ने हो सोको प्रस्तावित परिमाणको विवरण,
- (छ) प्राधिकरणले समय समयमा तोकेको अन्य विवरण तथा कागजात ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा प्राधिकरणले आवश्यक अध्ययन तथा छानविन गर्दा त्यस्तो कम्पनी संस्थापना गर्न पूर्व स्वीकृति प्रदान गर्न उपयुक्त देखिएमा निवेदन प्राप्त भएको साठी दिनभित्र पूर्व स्वीकृति पत्र प्रदान गर्ने वा नगर्ने निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम पूर्व स्वीकृति प्रदान गर्ने निर्णय गरेमा प्राधिकरणले तोकिएको ढाँचामा पूर्व स्वीकृति पत्र प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

५. पूर्वस्वीकृति दिन इन्कार गर्न सक्ने : (१) दफा ४ जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका अवस्थामा प्राधिकरणले प्रस्तावित कम्पनी संस्थापना गर्न पूर्व स्वीकृत प्रदान गर्न इन्कार गर्न सक्नेछः

- (क) प्रस्तावित कम्पनीको नाम पहिले नै दर्ता भई कायम रहेको कुनै कम्पनीको नामसंग मिल्ने भएमा,
- (ख) प्रस्तावित कम्पनीले पेश गरेको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन, व्यावसायिक योजना, विवरण तथा कागजात र अन्य पूर्वाधारलाई अध्ययन गर्दा इजाजतपत्र दिँदा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारको व्यवसाय स्वस्थ र प्रतिस्पर्धात्मक रूपले सञ्चालन हुन सक्ने कुरामा विश्वास गर्न नसकिने आधार भएमा,
- (ग) दफा ४ को उपदफा (२) को खण्ड (च) को विवरण विश्वसनिय नभएमा,
- (घ) प्रस्तावित कम्पनीको उद्देश्य प्रचलित कानून, सार्वजनिक हित, सदाचार, शिष्टाचार विपरीत हुने वा भएको देखिएमा वा सार्वजनिक व्यवस्था (पब्लिक अर्डर) का दृष्टिकोणले अनुपयुक्त वा अवाञ्छनीय हुने देखिएमा,
- (ङ) प्रबन्धपत्र वा नियमावलीमा प्रस्तावित कम्पनीका सबै संस्थापकहरूले आफ्नो नाम, ठेगाना नखुलाएको कम्तिमा एकजना साक्षीको रोहबरमा सहीछाप नगरेको वा गरेको भए पनि त्यस्तो साक्षीको नाम, ठेगाना समेत खुलाइएको नभएमा,
- (च) प्रस्तावित कम्पनीको प्रत्येक संस्थापकले प्रबन्धपत्र वा नियमावलीमा सही गर्दा आफूले लिने शेयर संख्या स्पष्ट रूपमा नखुलाएको भएमा
- (छ) प्रस्तावित कम्पनीले दफा १२ बमोजिम चूक्ता पूँजी कायम गर्ने प्रस्ताव गरेको नदेखिएमा,
- (ज) प्रस्तावित कम्पनीका कुनै संस्थापक बैकिङ्ग कसुर, ठगी, जालसाजी, कित्ते, सम्पत्ति शुद्धिकरण, भ्रष्टाचार, मानव वेचबिखन, अपहरण वा शरीर बन्धक वा नैतिकपतन देखिने अन्य कसुरमा अदालतबाट सजाय पाई त्यस्तो सजाय भुक्तान गरेको मितिले पाँच वर्ष पूरा नभएमा,

- (भ) प्रस्तावित कम्पनीको कुनै संस्थापक वा निजको परिवारको कुनै सदस्य प्रचलित कानून बमोजिम कालो सूचीमा परी त्यस्तो सूचीबाट फुकुवा भएको तीनवर्ष पूरा नभएमा, र
- (ज) प्राधिकरणबाट समय समयमा जारी भएको इजाजतपत्र सम्बन्धी अन्य शर्त वा तोकिएको मापदण्ड पूरा नभएमा ।

(२) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणले कुनै कम्पनीलाई पूर्व स्वीकृति प्रदान गर्न इन्कार गरेमा त्यसको कारण खुलाई निवेदन परेको साठी दिन भित्र निवेदकलाई लिखित सूचना दिनु पर्नेछ ।

६. **इजाजतपत्रको लागि सूचना प्रकाशन गर्ने** : प्राधिकरणले प्रत्येक पाँच वर्षमा कम्तिमा एक पटक पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्रदान गर्नका लागि निवेदन दिने म्याद सहितको सूचना राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

तर यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले छ महीनाभित्र पहिलो पटक त्यस्तो सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

७. **इजाजतपत्रको लागि निवेदन दिनु पर्ने** : (१) दफा ६ बमोजिम प्रकाशित सूचना बमोजिम पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न चाहने देहाय बमोजिमको योग्यता पूरा गरेको कम्पनीले तोकिएको दस्तूर सहित देहायको विवरण संलग्न गरी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न चाहेको क्षेत्रको लागि तोकिएको ढाँचामा प्राधिकरण समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :-

- (क) दफा (४) को उपदफा (३) बमोजिमको पूर्व स्वीकृति पत्र,
- (ख) दफा १२ बमोजिमको चुक्ता पुँजी भएको विवरण,
- (ग) इजाजतपत्र बमोजिमको कारोबार संचालन गर्न विस्तृत व्यावसायिक योजना तयार गरेको विवरण,
- (घ) तोकिए बमोजिमको प्राविधिक तथा भौतिक क्षमता कायम गर्नका लागि प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको विवरण, र
- (ङ) तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने इजाजतपत्र भए कम्पनी वा उद्योग स्थापनाका लागि पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त कम्पनीसँग भएको सम्झौताको प्रतिलिपि ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ८ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिमको इजाजतपत्र जुनसुकै बखत लिन सकिनेछ ।

(३) दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बाहेक पेट्रोलियम पदार्थको अन्य कारोबार गर्न यस दफा बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने कम्पनीले ग्यासको पनि कारोबार गर्नको लागि

इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने भएमा सोही उपदफाको (घ) बमोजिमको चुक्ता पूँजी पुरा गर्न आवश्यक हुने छैन ।

८. **इजाजतपत्र दिने** : (१) दफा ७ बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा इजाजतपत्र दिन उपयुक्त देखिएमा प्राधिकरणले निवेदन प्राप्त भएको नब्बे दिनभित्र पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न चाहेको क्षेत्रको लागि देहाय बमोजिमको दस्तुर लिई निवेदकलाई इजाजतपत्र दिनेछ :-

- (क) कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) गर्ने उद्योग स्थापना र सञ्चालन लागि दश लाख रुपैयाँ,
- (ख) खण्ड (क) बाहेक पेट्रोलियम पदार्थको अन्य कारोबारका लागि पाँच लाख रुपैयाँ,
- (ग) ग्यास कारोबार गर्नका लागि दुई लाख रुपैयाँ, र
- (घ) प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधनका लागि एक लाख रुपैयाँ ।

(२) दफा ७ बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा इजाजतपत्र दिन उपयुक्त नदेखिएमा प्राधिकरणले त्यसको कारण खुलाई उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र निवेदकलाई त्यसको जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि हवाई ईन्धन र मट्टितेलको कारोबार नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश स्वामित्वमा रहेको कम्पनीले मात्र गर्न पाउने गरी प्राधिकरणले आवश्यक इजाजतपत्र जारी गर्नेछ ।

९. **इजाजतपत्रको बहाल अवधि र नवीकरण** : (१) दफा ८ बमोजिम पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न प्राप्त गरेको इजाजतपत्र बहाल रहने अवधि दश वर्षको हुनेछ ।

(२) इजाजतपत्र बहाल रहने अवधि समाप्त हुनु भन्दा कम्तीमा तीन महिना अगावै इजाजतपत्रवालाले इजाजतपत्र नवीकरणको लागि प्राधिकरण समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा इजाजतपत्र नवीकरण गर्न उपयुक्त देखिएमा प्राधिकरणले दफा ८ को उपदफा (१) मा उल्लिखित रकम बराबरको नवीकरण दस्तुर लिई प्रत्येक पाँच वर्षको लागि इजाजतपत्र नवीकरण गरी दिनु पर्नेछ ।

१०. **इजाजतपत्र निलम्बन वा रद्द गर्न सक्ने** : (१) कुनै इजाजतपत्रवालाले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरित कुनै काम गरेमा प्राधिकरणले त्यस्तो इजाजतपत्रवालाको इजाजतपत्र तोकिएको अवधिसम्म निलम्बन गरी त्यसको सुधार गर्न इजाजतपत्रवालालाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्र निलम्बन भएकोमा त्यस्तो इजाजतपत्रवालाले निलम्बनको अवधिभर पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास कारोबार गर्न सक्ने छैन ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अवधिभित्र उपदफा (१) बमोजिमको आदेश अनुसार इजाजतपत्रवालाले गर्नु पर्ने सुधार गरेमा प्राधिकरणले त्यस्तो काम गरे वापत निजलाई यस ऐन बमोजिम जरिवाना गरी त्यस्तो इजाजतपत्रको निलम्बन फुकुवा गरी दिन सक्नेछ ।

(४) देहायको अवस्थामा प्राधिकरणले इजाजतपत्रवालाले प्राप्त गरेको इजाजतपत्र रद्द गर्नेछ :-

- (क) भुठो विवरण पेश गरी इजाजतपत्र प्राप्त गरेको प्रमाणित भएमा,
- (ख) उपदफा (१) बमोजिम निलम्बन भएकोमा निलम्बनको अवधिभित्र इजाजतपत्रवालाले गर्नु पर्ने आवश्यक सुधार नगरेमा वा इजाजतपत्रवाला प्राप्त गरेको इजाजतपत्र तीन पटकसम्म निलम्बन भएमा,
- (ग) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा प्राधिकरणले जारी गरेको निर्देशन बमोजिम इजाजतपत्रवालाले पालना गर्नु पर्ने शर्त वा मापदण्ड पालना नगरेमा, वा
- (घ) यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने जरिवाना वा अन्य दस्तूर प्राधिकरणले निर्धारण गरेको अवधिभित्र चुक्ता नगरेमा ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम निलम्बन गर्नु अघि वा उपदफा (४) बमोजिम इजाजतपत्र रद्द गर्नु अघि प्राधिकरणले सम्बन्धित इजाजतपत्रवालालाई आफ्नो सफाई पेश गर्न तोकिए बमोजिमको अवसर दिनु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (२) बमोजिम ग्यास कारोबार गर्ने इजाजतपत्रवालाको इजाजतपत्र निलम्बन भएका त्यस्तो कारोबारबाट प्रवाहित उपभोक्ताको लागि प्राधिकरणले आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमको व्यवस्था गर्दा प्राधिकरणले त्यस्तो कारोबार गर्न अन्य इजाजतपत्रवालालाई दिन सक्नेछ ।

(८) उपदफा (४) बमोजिम इजाजतपत्र रद्द भएकोमा चित्त नबुझ्ने इजाजतपत्रवालाले इजाजतपत्र निलम्बन वा रद्द गरिएको मितिले पैतीस दिनभित्र उच्च अदालत समक्ष पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

११. कारोबार प्रारम्भ गर्न स्वीकृति लिनु पर्ने : (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न दफा ८ बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त गरेको मितिले पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार भए दुई वर्षभित्र र ग्यासको कारोबार भए एक वर्षभित्र त्यस्तो कारोबार प्रारम्भ गरिसक्नु पर्नेछ ।

(२) यो ऐन तथा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली वा प्राधिकरणले जारी गरेको निर्देशन बमोजिमका पूर्वाधार, मापदण्ड तथा अन्य व्यवस्था पूरा गर्ने इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार प्रारम्भ गर्न प्राधिकरण समक्ष तोकिए बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन पेश गर्दा इजाजतपत्रवालाले यस दफा बमोजिमको कारोबार गर्ने कुरा सुनिश्चित गर्नका लागि देहाय बमोजिमको रकम धरौटी राख्नु पर्नेछ :-

- (क) कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) का लागि एक करोड रुपैयाँ,
- (ख) खण्ड (क) बाहेक पेट्रोलियम पदार्थ वा अन्य कारोबारका लागि पचासलाख रुपैयाँ,
- (ग) ग्यासको कारोबारका लागि तीस लाख रुपैयाँ, र
- (घ) तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधनका लागि दश लाख रुपैया ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा निवेदकले दफा १३ बमोजिमको पूर्वाधार तयार गरेको वा नगरेको, उपदफा (३) बमोजिम धरौटी राखे वा नराखेको तथा यस ऐन बमोजिमका अन्य व्यवस्था पूरा गरे वा नगरेको सम्बन्धमा प्राधिकरणले स्थलगत निरीक्षण गरी जाँचबुझ गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम जाँचबुझ गर्दा निवेदकले सम्पूर्ण पूर्वाधार वा अन्य मापदण्ड वा शर्त पूरा गरेको देखिएमा त्यसरी जाँचबुझ गरेको तीस दिनभित्र प्राधिकरणले इजाजतपत्रवालालाई पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास कारोबार प्रारम्भ गर्न स्वीकृति दिनेछ ।

(६) उपदफा (४) बमोजिम जाँचबुझ गर्दा पूर्वाधार पूरा नगरेको वा अन्य कुनै कारणले कारोबार प्रारम्भ गर्न स्वीकृत दिन नपर्ने कुनै कारण भएमा त्यसको लिखित जानकारी निवेदकलाई दिनु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार प्रारम्भ गर्न नसकेमा त्यसको कारण खुलाई म्याद थपको लागि प्राधिकरणमा निवेदन दिन सक्नेछ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम म्याद थपको लागि निवेदन पेश भएकोमा निवेदन व्यहोरा मनासिव देखिएमा प्राधिकरणले छ महिनासम्मको म्याद थप गरी दिन सक्नेछ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम थप गरेको म्यादभित्र पनि इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार प्रारम्भ गर्न नसकेमा निजले प्राप्त गरेको इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

(१०) उपदफा (९) बमोजिम इजाजतपत्रवालाको इजाजत रद्द भएमा दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम राखिएको धरौटी स्वतः जफत हुनेछ ।

(११) इजाजतपत्र लिइ कारोबार गरेमा र सोको १० वर्ष पुरा भएमा दफा १० को उपदफा

(३) बमोजिम राखेको धरौटी फिर्ता हुनेछ ।

१२. चुक्ता पूँजी कायम गर्नु पर्ने : (१) इजाजतपत्र प्राप्त गर्न चाहने कम्पनीले कम्तीमा देहायको चुक्ता पूँजी कायम गर्नु पर्नेछ:-

- (क) पेट्रोलियम पदार्थको कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) गर्ने पेट्रोलियम पदार्थको कारोबारका लागि बीस अर्ब रुपैयाँ,
- (ख) खण्ड (क) बाहेकको पेट्रोलियम पदार्थको अन्य कारोबारका लागि दश अर्ब रुपैयाँ,
- (ग) ग्यासको कारोबारका लागि तीन अर्ब रुपैयाँ,
- (घ) खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिमको पेट्रोलियम पदार्थ र ग्यासको कारोबारका लागि पच्चीस अर्ब रुपैयाँ,
- (ङ) तयारी पेट्रोलियमजन्य पदार्थको प्रशोधन गर्ने पेट्रोलियम पदार्थको कारोबारका लागि पचास करोड रुपैयाँ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्र लिन चाहने कम्पनीले इजाजतपत्रको लागि निवेदन पेश गर्दा कुल चुक्ता पूँजीको कम्तीमा दश प्रतिशत, इजाजतपत्र प्राप्त गर्दाका बखत कम्तीमा चालिस प्रतिशत, कारोबार प्रारम्भ गर्दाका बखत कम्तीमा पचहत्तर प्रतिशत र इजाजतपत्र प्राप्त गरेको तीन वर्षभित्र सत प्रतिशत चुक्ता पूँजी कायम गर्नु पर्नेछ ।

(३) इजाजतपत्र प्राप्त गरेपछि इजाजतपत्रवालाले उपदफा (२) बमोजिमको अवधिभित्र त्यस्तो पूँजी कायम गरी कारोबार प्रारम्भ गर्न नसकेमा त्यसको कारण खुलाई छ महीनासम्म म्याद थप गर्न प्राधिकरण समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ र कारण मनासिव देखिएमा प्राधिकरणले त्यस्तो अवधिसम्म म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको अवधिभित्र पनि इजाजतपत्रवालाले सोही उपदफा बमोजिमको चुक्ता पूँजी कायम गर्न नसकेमा त्यस्तो इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ हुदाका बखत पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गरिरहेको कम्पनीले यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीनवर्षभित्र यस दफा बमोजिमको चुक्ता पूँजी कायम गरिसक्नु पर्नेछ ।

१३. पेट्रोलियम पदार्थको कारोबारका लागि पुरा गर्नु पर्ने पूर्वाधार : (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार गर्ने इजाजतपत्र प्राप्त गरेको मितिले दुई वर्षभित्र त्यस्तो कारोबार प्रारम्भ गर्नु अघि देहाय बमोजिमका पूर्वाधार पुरा गर्नु पर्नेछ :-

- (क) कम्तीमा चालीस हजार लिटर पेट्रोलियम पदार्थ मौज्दात राख्न सक्ने गरी आवश्यक संख्यामा सञ्चय भण्डारणको स्थापना,
- (ख) एकभन्दा बढी प्रकारको पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार गर्ने इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक प्रकारको पेट्रोलियम पदार्थको कुल सञ्चयका लागि देहाय बमोजिमको क्षमता रहेको सञ्चय भण्डारणको स्थापना :
- (१) डिजेलको कारोबारको लागि कम्तीमा पच्चीसहजार किलो लिटर,
- (२) पेट्रोलको कारोबारको लागि कम्तीमा दशहजार किलो लिटर,
- (३) मट्टीतेलको कारोबारको लागि कम्तीमा तीनहजार किलो लिटर ।
- (ग) पेट्रोलियम पदार्थको ढुवानी गर्दा तोकिए बमोजिम क्षमता भएका वा मापदण्ड पूरा गरेको ढुवानी गर्ने साधनको प्रयोग,
- (घ) तोकिए बमोजिमको अन्य पूर्वाधार ।

(२) कच्चा तेल प्रशोधन (रिफाइन) गर्ने उद्योग सञ्चालन गर्ने इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गरेको तीन वर्षभित्र देहाय बमोजिमको पूर्वाधार तयार गर्नु पर्नेछ :

- (क) कम्तीमा असीहजार मेट्रीक टन कच्चा तेल मौज्दात रहने सञ्चय भण्डारणको स्थापना,
- (ख) कम्तीमा चालीसहजार किलो लिटर प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थ मौज्दात रहने सञ्चय भण्डारण,
- (ग) प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थको बिक्री वितरण गर्ने आवश्यक व्यापारिक सञ्जालको संरचना,
- (घ) कच्चा तेल प्रशोधन (रिफाइन) गर्ने उद्योगको सुरक्षाको लागि प्राधिकरणले तोकिए बमोजिमको सुरक्षा उपकरणको व्यवस्था,
- (ङ) कच्चा तेल प्रशोधन (रिफाइन) गर्ने इजाजतपत्रवालाको उद्योगमा प्राधिकरणले तोकिए बमोजिमको प्राकृतिक तथा सामाजिक वातावरण कायम गर्ने व्यवस्था, अग्नि प्रतिरोधक व्यवस्था, स्वास्थ्य सम्बन्धी सुविधा तथा प्रशोधन गर्ने उद्योगबाट निस्कने फोहरको समुचित व्यवस्थापन ।

(३) ग्यासको कारोबार गर्ने इजाजतपत्रवालाले स्वचालित रिफिल सहितको प्लान्ट स्थापना गरी तोकिएको आकार, रंग, क्षमता, गुणस्तर, तौल वा संख्याका सिलिण्डर हुनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ग्यासको रिफिलिङ्ग वा बोटलिङ्गको मात्र कारोबार गर्ने इजाजतपत्रवालाले पूरा गर्नु पर्ने पूर्वाधार र मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको अवधिभित्र इजाजतपत्रवालाले सोही उपदफामा उल्लिखित पूर्वाधार तयार गर्न नसकेमा त्यसको कारण खुलाई अवधि थपको लागि प्राधिकरणमा निवेदन दिन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँचबुझ गर्दा निवेदकले उल्लेख गरेको कारण मनासिव देखिएमा प्राधिकरणले उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको पूर्वाधार तयार गर्न पचास प्रतिशत थप दस्तुर लिई एक वर्षसम्मको अवधि थप गर्न सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम थप गरिएको अवधि भित्र पनि पूर्वाधार तयार गर्न नसकेमा इजाजतपत्रवालाले प्राप्त गरेको इजाजतपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

परिच्छेद - ३

इजाजतपत्रवालाले पालना गर्नु पर्ने शर्त तथा मापदण्ड

१४. इजाजतपत्रवालाले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू : (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्दा देहायका शर्तहरू पालन गर्नु पर्नेछः-

- (क) प्राधिकरणले तोकेको गुणस्तर अनुरूपको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्ने,
- (ख) प्राधिकरणले तोकेको मापदण्ड पूरा गर्ने ढुवानी साधनबाट पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको ढुवानी गर्ने,
- (ग) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय वा भण्डारण गर्दा शहरी क्षेत्र वा घनावस्तीबाट तोकिए बमोजिम दुरीमा गर्नु पर्ने,
- (घ) पैठारी गर्ने इजाजतपत्रवालाले आफ्नो पहिचान देखिने गरी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास बिक्री वितरण गर्न वा गराउन डिपो, डिलर वा खुद्रा बिक्री स्थलमा आवश्यक व्यवस्था गर्ने,
- (ङ) कच्चा तेलको प्रशोधन गर्ने इजाजतपत्रवाला भए निज आफैले वा निजको पहिचान देखिने गरी डिपो वा डिलर मार्फत बिक्री गर्ने,
- (च) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्ने उपकरण, प्लान्ट वा डिपोले प्रदुषण निवारण गर्न तोकिए बमोजिमका शर्त पूरा गर्ने,

(छ) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्ने डिपो वा प्लान्टमा आगलागि निवारणका लागि प्रभावकारी उपायहरू वा प्रभावकारी अग्नी प्रतिरोधकको व्यवस्था गर्ने,

(ज) तोकिए बमोजिमका अन्य शर्तहरू पालन गर्ने ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि नै स्थापना भइसकेका पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय वा भण्डारण भए त्यस्तो खण्ड बमोजिमको व्यवस्था लागू हुने छैन ।

१५. **बीमा गराउनु पर्ने:** (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्दा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास, त्यसको भण्डारण, ढुवानीका साधन, कारोबारको सिलसिलामा अन्तिम विन्दुसम्म हुन सक्ने दुर्घटना वा हानी नोक्सानी वा तेस्रो पक्षको विरुद्ध तोकिए बमोजिम बीमा गराउनु पर्नेछ ।

(२) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारमा संलग्न कर्मचारी तथा कामदारको त्यस्तो कारोबारको सिलसिलामा हुन सक्ने दुर्घटनाको जोखिमका विरुद्ध तोकिए बमोजिम बीमा गराउनु पर्नेछ ।

१६. **रकम बुझाउनु पर्ने :** (१) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक वर्षको साउन मसान्तभित्र निजले एक वर्षभित्र गरेको कारोबारबाट प्राप्त कूल रकमको शुन्य दशमलव दुई पाँच प्रतिशत रकम प्राधिकरणमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) प्राधिकरणले उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त रकम मध्ये पचास प्रतिशत रकम दफा ५३ बमोजिमको प्राधिकरणको कोषमा र पचास प्रतिशत रकम दफा ६३ बमोजिमको मूल्य स्थिरिकरण कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम मूल्य स्थिरिकरण कोषमा जम्मा भएको रकम दफा ६३ को उपदफा (४) को प्रयोजनका लागि बाहेक अन्य प्रयोजनका लागि खर्च गर्न सकिने छैन ।

परिच्छेद-४

पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास कारोबारको नियमन तथा नियन्त्रण

१७. **पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास कारोबारलाई नियमन र नियन्त्रण :** (१) प्राधिकरणलाई पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारलाई नियमन र नियन्त्रण गर्ने पूर्ण अधिकार हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल नहुने गरी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारलाई व्यवस्थित, नियमित तथा नियमन गर्ने सम्बन्धमा प्राधिकरणलाई यस ऐनमा उल्लेख भएको अन्य अधिकारको अतिरिक्त देहायको अधिकार हुनेछ :-

- (क) इजाजतपत्रवाला वा डिपो, डिलर वा बिक्रेतालाई आफूले गरेको कारोबारको विवरण तोकिए बमोजिम अभिलेख राख्न लगाउने र त्यस्तो अभिलेख निरीक्षण गरी वा सोको प्रतिलिपि लिने,
- (ख) इजाजतपत्रवाला, डिपो, डिलर वा बिक्रेताले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास लुकाएमा वा कृत्रिम अभाव खडा गर्ने उद्देश्यले मनासिव कारण विना आफ्नो व्यापारिक क्षमता भन्दा कम बिक्री वितरण गरेको पाइएमा त्यस्तो डिपो, डिलर, घर, ढुवानीका साधन, सञ्चय भण्डार, गोदाममा प्रवेश गर्न वा खानतलासी लिन र त्यसरी खानतलासी लिँदा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास लुकाएको देखिएमा त्यसको जफत गर्ने ।
- (ग) कुनै खास अवधिका लागि कारण खुलाई कुनै ठाउँबाट पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको ढुवानी गर्न नदिने, कुनै ठाउँमा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय गर्न नदिने वा कुनै खास ठाउँमा मात्र पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय वा बिक्री वितरण गर्न लगाउने,
- (घ) इजाजतपत्रवालाले निर्धारण गरेको भन्दा बढी मूल्य लिई डिपो, डिलर वा खुद्रा बिक्रेताले बिक्री गरेको देखिएमा तत्काल रोक्ने,
- (ङ) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री वितरणमा हुन सक्ने एकाधिकार वा नियन्त्रित वा अनुचित व्यापारिक अभ्यासको अनुगमन, रोकथाम र नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धमा कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने,
- (च) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कृत्रिम वा अनुपयुक्त तवरले अभाव सृजना गर्ने किसिमका कुनै पनि अनुचित व्यापारिक क्रियाकलापलाई नियन्त्रण गर्ने ।

१८. निरीक्षण, जाँचबुझ वा खानतलासी गर्न सक्ने : (१) कुनै इजाजतपत्रवालाले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरित कुनै काम गरे वा नगरेको सम्बन्धमा प्राधिकरणले आवश्यक स्थलगत निरीक्षण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन वा जाँचबुझ गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन वा जाँचबुझ गर्दा वा गराउँदा कुनै इजाजतपत्रवालाले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा प्राधिकरणले जारी गरेको निर्देशन विपरित कुनै काम गरेको देखिएमा प्राधिकरणले त्यस्तो इजाजतपत्रवालालाई यस ऐन बमोजिम कारवाही तथा सजाय गर्नेछ ।

(३) इजाजतपत्रवालाले यस ऐन बमोजिमका शर्त पालना गरी उचित तरिकाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको पैठारी, ढुवानी, सञ्चय, भण्डारण गरे वा नगरेको वा डिलर वा बिक्रेताले त्यस्ता

शर्त पालना गरी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको त्रिक्रि गरे वा नगरेको सम्बन्धमा प्राधिकरणले निरीक्षण अधिकृत वा अन्य कुनै विज्ञ वा आफ्ना कर्मचारी मार्फत समय समयमा निरीक्षण गर्ने वा गराउनेछ ।

(४) कुनै ठाउँमा यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरित पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार भइरहेको भन्ने विश्वास हुने मनासिव कारण भएमा वा त्यस्तो विषयमा कुनै उजुरी परेमा निरीक्षण अधिकृतले त्यस्तो ठाउँको निरीक्षण, जाँचबुझ वा खानतलासी गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम निरीक्षण अधिकृतले निरीक्षण, जाँचबुझ वा खानतलासी गरेकोमा तीन दिनभित्र तोकिए बमोजिमको ढाँचामा प्राधिकरण समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(६) निरीक्षण अधिकृतले निरीक्षण, जाँचबुझ वा खानतलासी गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(७) निरीक्षण अधिकृतले खानतलासीको क्रममा स्थानीय प्रशासन तथा स्थानीय प्रहरी समक्ष सहयोग माग गरेमा त्यस्तो सहयोग तुरुन्त उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

(८) निरीक्षण अधिकृतको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा निरीक्षण अधिकृतले दिएको प्रतिवेदनको कार्यान्वयन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(९) निरीक्षण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१९. **निरीक्षण अधिकृत नियुक्त गर्न वा तोक्न सक्ने:** (१) पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको कारोबारलाई प्रभावकारी बनाई उपभोक्ताहरुको हक हित संरक्षण गर्ने कार्यका लागि प्राधिकरणले तोकिए बमोजिमको योग्यता पुगेको व्यक्तिलाई निरीक्षण अधिकृत नियुक्त गर्न वा नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई नेपाल सरकारको कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई निरीक्षण अधिकृतको रुपमा तोक्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नियुक्त हुने वा तोकिने निरीक्षण अधिकृतको सेवाका शर्त तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२०. **पेट्रोलियम पदार्थको नमूना संकलन तथा त्यसको परीक्षण:** (१) इजाजतपत्रवाला डिलर वा बिक्रेताले पेट्रोलियम पदार्थमा कुनै पदार्थ मिसावट गरी वा अन्य कुनै तरिकाले गुणस्तरहिन पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार गरेको कुरा प्राधिकरण आफैले वा अन्य कुनै व्यक्तिको सूचनाको आधारमा जानकारी प्राप्त गरेमा प्राधिकरणले तुरुन्त निरीक्षण अधिकृत खटाई त्यस्तो व्यक्तिको ढुवानीका साधन, सञ्चय, भण्डार, गोदाम वा डिपोमा खानतलासी गरी त्यस्तो ढुवानीका साधन, सञ्चय भण्डार, गोदाम वा डिपोबाट आवश्यक मात्रामा त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थको तोकिए बमोजिम नमूना संकलन गर्न सक्नेछ र त्यसरी नमूना संकलन गरेपछि त्यस्तो ढुवानीका साधन, सञ्चय भण्डार,

गोदाम वा डिपो, डिलरमा शिलबन्दी लाहाछाप लगाई त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थको विक्री वितरण रोक्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संकलन गरेको नमूनालाई निरीक्षण अधिकृतले तीन भाग लगाई तोकिए बमोजिमको मात्रामा छुट्टा छुट्टै भाडामा राख्ने गरी छुट्ट्याई एक भागलाई आधिकारिक परीक्षणको लागि कुनै भाडामा राखी आफ्नो हस्ताक्षर सहित शिलबन्दी लाहाछाप लगाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम नमूना संकलन गर्दा निरीक्षण अधिकृतले सम्भव भएसम्म इजाजतपत्रवाला, डिलर वा विक्रेता वा निजको प्रतिनिधि तथा अन्य व्यक्तिलाई रोहबरमा राख्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम छुट्ट्याइएको नमूना मध्ये बाँकी दुई भाग छुट्टाछुट्टै भाडामा राखी निरीक्षण अधिकृतले आफ्नो हस्ताक्षर गरी शिलबन्दी लाहाछाप लगाई सञ्चयको लागि एक भाग सम्बन्धित इजाजतपत्रवाला, डिलर वा विक्रेता वा निजको प्रतिनिधि र बाँकी एक भाग प्राधिकरणको जिम्मा दिनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम शिलबन्दी लाहाछाप लगाइएको भाडामा रहेको पेट्रोलियम पदार्थको नमूना परीक्षणको लागि प्राधिकरणले आधिकारिक प्रयोगशालामा पठाउनु पर्नेछ ।

स्पष्टिकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि “आधिकारिक प्रयोगशाला” भन्नाले पेट्रोलियम पदार्थको गुणस्तर परीक्षण गर्न नेपाल सरकारले तोकेको आधिकारिक प्रयोगशाला सम्झनु पर्छ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम नमूना प्राप्त भएमा त्यस्तो प्रयोगशालाले तोकिए बमोजिम परीक्षण तथा विश्लेषण गरी त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थ निर्धारित गुणस्तरको भए वा नभएको वा त्यसमा मिसावट भए वा नभएको प्रतिवेदन प्राधिकरण समक्ष पेश गर्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम प्रयोगशालाले गुणस्तर परीक्षण गरी प्रतिवेदन दिँदा मिसावट भएको पाइएमा के कति मात्रामा के कस्तो प्रकृतिको मिसावट भएको हो स्पष्ट रूपमा प्रतिवेदनमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(८) प्राधिकरणले उपदफा (६) बमोजिम प्राप्त भएको प्रतिवेदनको विवरण सम्बन्धित इजाजतपत्रवाला वा डिलर वा विक्रेतालाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिमको विवरणमा चित्त नबुझ्ने इजाजतपत्रवाला वा डिलर वा विक्रेताले त्यसको विवरण प्राप्त गरेको सात दिनभित्र उपदफा (४) बमोजिम आफूसंग रहेको नमूना तोकिए बमोजिम पुनः परीक्षण गराउन प्राधिकरण समक्ष अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

(१०) उपदफा (९) बमोजिम गरिएको अनुरोध मनासिव देखिएमा प्राधिकरणले आफूसंग भएको नमूना समेत राखी आधिकारिक प्रयोगशाला मार्फत पुनः परीक्षण गराउन सक्नेछ ।

(११) उपदफा (१०) बमोजिम नमूना परीक्षण गराउँदा उपदफा (६) बमोजिम प्राप्त प्रतिवेदन भन्दा फरक प्रतिवेदन प्राप्त भएमा प्राधिकरणले नमूना परीक्षणका लागि तोकिए बमोजिम विशेषज्ञ नियुक्त गरी तोकिए बमोजिम पुनः परीक्षण गराउनु पर्नेछ ।

(१२) उपदफा (११) बमोजिमको परीक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदन अन्तिम हुनेछ ।

(१३) यस दफा बमोजिम नमूना संकलन गर्ने वा नमूना परीक्षण गर्ने अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२१. पेट्रोलियम पदार्थ जफत हुने : (१) दफा २० बमोजिम नमूना परीक्षण गर्दा पेट्रोलियम पदार्थ गुणस्तरहिन वा मिसावट भएको ठहरिएमा प्राधिकरणले त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थ जफत गरी सम्बन्धित इजाजतपत्रवाला वा निजको प्रतिनिधि वा हुवानीकर्ता व्यक्तिलाई यस ऐन बमोजिम कारवाही र सजाय गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जफत भएको पेट्रोलियम पदार्थ तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२२. पेट्रोलियम कारोबार वा ग्यास कारोबारमा नियन्त्रण गर्न सक्ने : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आन्तरिक उपद्रव, बाह्य आक्रमण वा अन्य कुनै कारणबाट मुलुकभर वा कुनै भागमा शान्ति र सुव्यवस्थामा खलल पर्ने अवस्था परी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कुनै प्रकारको कारोबारमा मनासिब नियन्त्रण कायम राख्न आवश्यक देखेमा प्राधिकरणले कुनै खास अवधिका लागि पेट्रोलियम पदार्थको कारोबार वा ग्यासको कारोबार उपर आवश्यक नियन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(२) यस दफा बमोजिम प्राधिकरणले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार नियन्त्रण लिन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२३. सिलिण्डर रिफिल तथा बिक्री वितरण गर्न आदेश दिन सक्ने : (१) ग्यास उद्योग सञ्चालन गर्ने इजाजतपत्रवालाको इजाजतपत्र कुनै कारणले रद्द वा निलम्बन भएमा त्यस्तो इजाजतपत्रवालाले उत्पादन वा बिक्री वितरण गर्ने ग्यास सिलिण्डरमा अन्य इजाजतपत्रवालालाई ग्यास रिफिल गरी बिक्री वितरण गर्न वा गराउन प्राधिकरणले आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश दिएमा सम्बन्धित इजाजतपत्रवालाले ग्यास सिलिण्डरमा ग्यास रिफिल गरी वितरण गर्नु वा गराउनु पर्नेछ ।

२४. पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास निकासी गर्न नहुने : नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति विना नेपालभित्र पैठारी गरिएको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास निकासी गर्न वा गराउन हुँदैन ।

तर नेपालबाट विदेशी मुलुकको नजिकको पेट्रोलियम विक्रि केन्द्रसम्म सवारी साधन पुग्नको लागि आवश्यक पर्ने परिमाणको पेट्रोलियम पदार्थ त्यस्तो सवारी साधनमा राख्न वाधा पर्ने छैन ।

२५. पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको पैठारीमा रोक लगाउन सकिने : (१) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको पैठारीकर्ताले प्राधिकरणले निर्धारण गरेको गुणस्तर अनुकूल हुने गरी त्यस्तो पदार्थको पैठारी गर्नु पर्नेछ ।

(२) प्राधिकरणले सम्बन्धित भन्सार अधिकृतसँग समन्वय गरी पैठारी गर्ने विन्दुमा परीक्षण गरी पैठारी गरिएको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास उपदफा (१) बमोजिम भए नभएको यकिन गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको परीक्षण गर्दा प्राधिकरणले निर्धारण गरेको गुणस्तर भन्दा कम गुणस्तरको भएको पाइएमा त्यस्तो पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्न रोक लगाउन सम्बन्धित भन्सार अधिकृतलाई अनुरोध गर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम अनुरोध गरेमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्न रोक लगाउनेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम प्राधिकरणले गरेको परीक्षण चित्त नबुझेमा सम्बन्धित पैठारीकर्ताले दफा २० को उपदफा (५) बमोजिमको प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि पठाउन लिखित माग गर्न सक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम माग गरेमा प्राधिकरणले दफा २० बमोजिमको कार्यविधि अवलम्बन गरी नमुना संकलन गरी त्यस्तो प्रयोगशालामा पठाउनेछ र त्यस्तो प्रयोगशालाले निर्धारण गरेको परीक्षण मान्य हुनेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम परीक्षणको लागि पठाइएकोमा परीक्षणको प्रतिवेदन प्राप्त नभएसम्म पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास रहेको ढुवानीको साधन सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले तोकेको ठाउँमा यथास्थितिमा राख्नु पर्नेछ र त्यसवापत सम्बन्धित पैठारीकर्ता नै जिम्मेवार रहनेछ ।

(८) यस दफा बमोजिम परीक्षण भएको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास निर्धारित गुणस्तरको भएको नपाइएमा जुन मुलुकबाट त्यस्तो पदार्थ वा ग्यास पैठारी भएको हो सोही मुलुकमा फिर्ता लैजानु पर्नेछ ।

२६. पेट्रोलियम कारोबार वा ग्यास कारोबारमा रोक लगाउन सक्ने : (१) कुनै विशेष परिस्थितिमा सर्वसाधारणको सुविधा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सहज आपूर्ति वा सार्वजनिक हितको लागि कुनै ठाउँ वा क्षेत्रमा कुनै किसिमको पेट्रोलियम कारोबार वा ग्यास कारोबार वा बिक्री वितरणमा रोक लगाउन आवश्यक देखिएमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सो सूचनामा तोकिएको ठाउँमा सोही सूचनामा तोकिएको अवधिभरको लागि कुनै पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास कारोबार वा बिक्री वितरणमा परिमाणत्मक बन्देज वा रोक लगाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रोक लगाइएकोमा सम्बन्धित इजाजतपत्रवाला, डिपो, डिलर, खुद्रा बिक्रेता वा सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो सूचनाको पालना गर्नु पर्नेछ ।

२७. **विवरण पेश गर्नु पर्ने** : इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक महिनाको पन्ध्र गतेभित्र पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारको सम्बन्धमा अधिल्लो महिनाको देहायको विवरण सहितको प्रतिवेदन प्राधिकरण समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ :-

- (क) पैठारी गरेको भए पैठारी गरेको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको किसिम, परिमाण, गुणस्तर र त्यसको मूल्य,
- (ख) कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) गर्ने वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गरेको भए प्रशोधन गरेको पेट्रोलियम पदार्थको किसिम, परिमाण र गुणस्तर,
- (ग) ग्यासको कारोबार गरेको भए उत्पादन तथा रिफिल गरेको ग्यासको किसिम, परिमाण र गुणस्तर,
- (घ) डिपो, डिलर वा खुद्रा बिक्रेता मार्फत बिक्री वितरण गरेको भए पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको किसिम, परिमाण र गुणस्तर र त्यसको मूल्य दर,
- (ङ) सञ्चित रहेको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको किसिम, परिमाण र गुणस्तर,
- (च) तोकिए बमोजिमको अन्य विवरण ।

परिच्छेद - ५

पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था

२८. **प्रतितपत्र खोल्नु पर्ने** : (१) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्ने इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्नको लागि प्रचलित कानून बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त बैंक वा वित्तीय संस्थामा प्रतितपत्र खोल्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतितपत्र खोल्दा कुन किसिमको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास के कति परिमाणमा पैठारी गर्ने हो सोको विवरण प्राधिकरणबाट स्वीकृत स्पेशिफिकेशन तथा गुणस्तरको विवरण समेत प्रतितपत्रमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि इजाजतपत्रवालाले निश्चित परिमाणमा कुनै खास किसिमको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास प्राधिकरणबाट स्वीकृति लिई अन्य व्यापारिक भुक्तानी प्रक्रिया अपनाई पैठारी गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्रवालाले प्रतितपत्र खोलेको जानकारी यथाशीघ्र प्राधिकरणलाई दिनु पर्नेछ ।

२९. पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्दा पालन गर्नु पर्ने शर्तहरू : पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको पैठारी गर्ने इजाजतपत्रवालाले देहायका शर्तहरू पालन गर्नु पर्नेछ :-
- (क) प्राधिकरणबाट स्वीकृत स्पेशिफिकेशन र गुणस्तरको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्ने,
 - (ख) पैठारी गरेको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास स्वीकृत स्पेशिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिम भएको प्रमाणपत्र निकासी गर्ने मुलुकको विक्रेताबाट प्राप्त गरी पैठारी गर्न हुवानी भएको सवारी साधनमा राख्ने र त्यसको प्रतिलिपि सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा दाखिला गर्ने,
 - (ग) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास लोड भएको ठाउँ देखि अनलोड हुने ठाउँसम्मको कुनै पनि किसिमको जोखिम विरुद्ध सुरक्षण वीमा गराउने,
 - (घ) तोकिए बमोजिमको अन्य शर्त पालना गर्ने ।
३०. हुवानी सम्बन्धी व्यवस्था: पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको हुवानी गर्ने इजाजतपत्रवालाले कायम गर्नु पर्ने हुवानीको साधनको न्यूनतम संख्या, गुणस्तर त्यसको बनौट र मापदण्ड, हुवानी गर्दा अपनाउनु पर्ने सुरक्षात्मक व्यवस्था तथा पालन गर्नु पर्ने अन्य शर्तहरू तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
३१. पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय गर्नु पर्ने : (१) इजाजतपत्रवालाले आफूले पैठारी गरेको वा प्रशोधन (रीफाइन) गरेको पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास प्राधिकरणबाट स्वीकृत प्राप्त ठाउँमा भण्डारण (स्टोरेज डिपो) खडा गरी सञ्चय गर्नु पर्नेछ ।
- (२) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास सञ्चय गर्ने स्थान, ट्याङ्क (कन्टेनर) को बनौट र त्यसको क्षमता तथा सञ्चय गर्ने तरिका तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
 - (३) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास सञ्चयको लागि ट्याङ्क (कन्टेनर) मा राख्ने (लोड गर्ने) र खन्याउने (अनलोड गर्ने) विधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
३२. आगजनी विरुद्ध सतर्कता अपनाउनु पर्ने : (१) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास सञ्चय गरी राखेको ठाँउ वा कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) गर्ने वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने प्लान्ट वा कारखानामा आकस्मिक तबरले आगलागी हुन गएमा त्यसलाई तत्काल निभाउने प्रयोजनको लागि अग्नि प्रतिरोधक उपकरणहरूको पर्याप्त व्यवस्था सम्बन्धित इजाजतपत्रवालाले गर्नु पर्नेछ ।
- (२) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासका हुवानीको साधन वा सञ्चय गरी राखेको भण्डारण (स्टोरेज) वा ट्याङ्क, कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने प्लान्ट वा ग्यास प्लान्टको परिसर तथा त्यसको आसपासमा धुम्रपान गर्न वा कुनै किसिमको आगो

बालन वा सल्काउन निषेध गरी आगजनी हुन नदिन सम्बन्धित इजाजतपत्रवालाले आवश्यक पूर्व सावधानी वा सतर्कता अपनाउनु पर्नेछ ।

३३. **सुरक्षा व्यवस्था** : (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय भण्डार स्थल वा कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) उद्योग वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने प्लान्ट वा ग्यास उत्पादन प्लान्ट वा डिलर वा बिक्रेताले सुरक्षा सम्बन्धी तोकिए बमोजिमको सुरक्षा उपकरण, अग्नि नियन्त्रक तथा सुरक्षाको उचित व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै विशेष अवस्था सिर्जना भई पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सञ्चय वा भण्डार स्थल वा कच्चा तेल प्रशोधन (रीफाइन) प्लान्ट वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने प्लान्ट वा ग्यास प्लान्ट रहेको ठाउँमा विशेष सुरक्षा गर्नु पर्ने भएमा सम्बन्धित इजाजतपत्रवालाले स्थानीय प्रशासनबाट कुनै खास अवधिको लागि सुरक्षा व्यवस्था माग गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सुरक्षा माग गरेमा स्थानीय प्रशासनले इजाजतपत्रवालाले खर्च व्यहोर्ने गरी सुरक्षाको आवश्यक व्यवस्था गरी दिनु पर्नेछ ।

३४. **पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री वितरण** : (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री वितरण आफैले बिक्री डिपो स्थापना गरी वा डिलर वा बिक्रेता मार्फत गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(२) तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रशोधन गर्ने इजाजतपत्रवालाले उत्पादित पेट्रोलियम पदार्थको बिक्री वितरण, संचय, भण्डारण गर्न स्वीकृत प्राप्त अन्य कम्पनी वा बिक्रेतासंग सम्भौता गरी त्यस्तो कम्पनी वा बिक्रेता मार्फत बिक्री गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

३५. **डिलर वा खुद्रा बिक्रेताको नियुक्ति** : (१) इजाजतपत्रवालाले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री वितरण गर्न, डिपो स्थापना गर्न वा कुनै व्यक्ति वा कम्पनीलाई डिलर वा बिक्रेता नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम डिपो स्थापना गर्दा वा डिलर वा बिक्रेता नियुक्ति गर्दा इजाजतपत्रवालाले प्राधिकरणलाई त्यसको तुरुन्त जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्रवालाले डिपो स्थापना गरेमा वा डिलर वा बिक्रेता नियुक्त गरे वा हटाएमा त्यसको तोकिए बमोजिमको विवरण सहितको जानकारी तुरुन्त प्राधिकरणलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम विवरण दिईसकेपछि त्यस्तो विवरणमा कुनै किसिमको परिवर्तन भएमा इजाजतपत्रवालाले त्यसको जानकारी सात दिनभित्र प्राधिकरणलाई दिनु पर्नेछ ।

(५) डिलर वा बिक्रेताको नियुक्ति, योग्यता, आवश्यक पूर्वाधार, डिलर वा खुद्रा बिक्रेता हटाउने आधार तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३६. डिलर वा बिक्रेताको कर्तव्य : (१) डिलर वा बिक्रेताले डिपो खोली पेट्रोलियम पदार्थ विक्रि गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ :-

- (क) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री वितरण विना भेदभाव पहिले आउने ग्राहकलाई पहिले बिक्री गर्ने आधारमा गर्ने,
- (ख) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास सिलिण्डर सुरक्षित रूपमा राख्ने तथा सुरक्षित रूपमा बिक्री आधारमा बतरण गर्ने,
- (ग) स्पष्ट बुझिने गरी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको मूल्य सूची सर्वसाधारणले देख्ने गरी राख्ने,
- (घ) पेट्रोलियम पदार्थको खुद्रा विक्रि गर्दा सवारी साधनमा रहेको सर्भिस टैंक बाहेक अन्य कुनै उपकरण वा भाँडामा विक्रि नगर्ने,

तर सुरक्षाका पर्याप्त उपाय अवलम्बन गरी तोकिए बमोजिमको अवस्थामा अन्य भाँडामा पनि विक्रि गर्न वाधा पर्ने छैन ।

- (ङ) प्राधिकरण, उपभोक्ता हित संरक्षणसँग सम्बन्धित निकाय तथा इजाजतपत्रवालाको समय समयमा दिएका निर्देशनहरु पालना गर्ने,
- (च) तोकिए बमोजिमका कर्तव्य पालना गर्ने ।

(२) डिलर वा बिक्रेताले उपदफा (१) बमोजिम डिपो मार्फत पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री गर्दा डिपोसंगै चिया वा कफी पसल, गैर अल्कोहोलिक हल्का पेय पदार्थ बिक्रीस्थल तथा महिला तथा पुरुषका लागि छुट्टाछुट्टै उपयुक्त शौचालयको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(३) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको डिपो वा बिक्री वितरण स्थलको मापदण्ड र तत्सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-६

प्राधिकरणको स्थापना तथा काम, कर्तव्य र अधिकार

३७. प्राधिकरणको स्थापना : (१) पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको कारोबारलाई नियमन गर्न र त्यस्तो कारोबारको नियमन गरी नियमित रूपमा उपभोक्तालाई पेट्रोलियम पदार्थ आपूर्ति गर्न राष्ट्रिय पेट्रोलियम प्राधिकरणको स्थापना गरिएको छ ।

(२) प्राधिकरणको प्रधान कार्यालय काठमाण्डौ उपत्यकामा रहनेछ र प्राधिकरणले आवश्यकता अनुसार प्रदेश र स्थानिय तहमा आफ्नो कार्यालय खोल्न सक्नेछ ।

३८. प्राधिकरण स्वशासित संस्था हुने : (१) प्राधिकरण अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ ।

(२) प्राधिकरणको काम कारवाहीको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।

(३) प्राधिकरणले व्यक्ति सरह चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपयोग गर्न वा अन्य कुनै किसिमले व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(४) प्राधिकरणले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजूर गर्न र प्राधिकरण उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजूर लाग्न सक्नेछ ।

(५) प्राधिकरणले आफ्नो नामबाट करार गर्न र करार बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न र दायित्व निर्वाह गर्न सक्नेछ ।

३९. प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएका काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) पेट्रोलियम पदार्थको आपूर्ति वा बजार व्यवस्थापनका लागि अवलम्बन गर्नु पर्ने नीति, योजना तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सल्लाह र सुझाव दिने,

(ख) उपभोक्ताको हित संरक्षण गर्न प्रतिस्पर्धात्मक बजारको माध्यमबाट उचित मूल्यमा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको आपूर्ति व्यवस्थालाई नियमित, भरपर्दो र सर्वसुलभ बनाउने,

(ग) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बजार व्यवस्थापनको विकास तथ विस्तार गर्ने वा गराउने,

(घ) खण्ड (ग) बमोजिमको बजार व्यवस्थापनको क्षेत्रमा नयाँ प्रविधिको विकास तथा उपयोगबारे अनुसन्धान गर्ने वा गराउने,

(ङ) पेट्रोलियम पदार्थको गुणस्तर निर्धारण गरी लागू गर्ने वा गराउने,

(च) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको अन्तर्राष्ट्रिय मूल्यसूची संकलन तथा विश्लेषण गरी त्यस्ता पदार्थको अधिकतम मूल्यको सीमा निर्धारण गर्ने र सार्वजनिक गर्ने,

(छ) प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको उचित मूल्य कायम हुन सक्ने संयन्त्रको विकास गर्ने,

(ज) निर्धारित गुणस्तर बमोजिम पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको आपूर्ति भए वा नभएको निरन्तर अनुगमन गर्ने वा गराउने,

- (भ्र) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्दा प्रयोग गर्नु पर्ने साधन वा उपकरणको किसिम, भौतिक पूर्वाधारको मापदण्ड, स्तर र कार्यविधि निर्धारण गरी तोकिए बमोजिम भए वा नभएको अनुगमन गर्ने वा गराउने,
- (त्र) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारमा संलग्न कम्पनीहरु बीच स्वस्थ प्रतिस्पर्धा हुने व्यवस्था गर्न आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- (ट) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको नियमनका सम्बन्धमा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्ने तथा बजार व्यवस्थापनको लागि स्वदेशी, विदेशी वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सम्भौता गर्ने,
- (ठ) मुलुकभित्र खपत हुने पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको माग र आपूर्तिको स्थिति अद्यावधिक विश्लेषण तथा समीक्षा गर्ने,
- (ड) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको ढुवानी किफायती र सरल बनाउनको लागि पाइपलाइन लगायत अन्य माध्यमबाट ढुवानी गर्ने व्यवस्थाको लागि स्वीकृति दिने,
- (ढ) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार वा कच्चा तेलको प्रोशेसिङ (रिफाइन) गर्ने वा तयारी पेट्रोलियम पदार्थको प्रोशेसिङ गर्ने इजाजतपत्रवालासँग सम्बन्धित सुरक्षा मापदण्ड प्राविधिक मापदण्ड तथा आवश्यक अन्य मापदण्ड तय गरी कार्यान्वयन गराउने,
- (ण) प्राधिकरणको सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (त) प्राधिकरणको वार्षिक तथा आवधिक कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत गर्ने र सोको लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था गर्ने वा गराउने,
- (थ) तोकिए बमोजिम अन्य काम गर्ने वा गराउने ।

४०. **सञ्चालक समितिको गठन** : (१) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणको तर्फबाट सम्पादन गर्नु पर्ने सम्पूर्ण कारवाही गर्न वा गराउन प्राधिकरणमा एक सञ्चालक समिति रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको व्यक्ति	- अध्यक्ष
(ख) सहसचिव, आपूर्ति मन्त्रालय	- सदस्य
(ग) सहसचिव, अर्थ मन्त्रालय	- सदस्य
(घ) सहसचिव, वाणिज्य मन्त्रालय	- सदस्य
(ङ) महानिर्देशक, आपूर्ति व्यवस्थापन विभाग	- सदस्य

- (च) महानिर्देशक, नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग - सदस्य
- (छ) मेकानिकल वा केमिकल इन्जिनियरिङ्ग विषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा दश कार्य अनुभव भएको विज्ञ व्यक्तिहरु मध्येबाट मन्त्रालयले मनोनित एक जना - सदस्य
- (ज) व्यवस्थापन, प्रशासन, कानून वा इन्जिनियरिङ्ग विषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्षको कार्य अनुभव भएका व्यक्तिहरु मध्येबाट नेपाल सरकारले नियुक्त गरेका एक जना महिला सहित दुई जना - सदस्य

(३) उपदफा (२) को (क) बमोजिमको अध्यक्षको पदावधि चार वर्ष र खण्ड (छ) वा (ज) बमोजिमको सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (२) को खण्ड (छ) वा (ज) बमोजिमको सदस्यहरुलाई देहायको अवस्थामा नेपाल सरकारले जुनसुकै बखत निजको पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

- (क) आफ्नो पदीय जिम्मेवारी पूरा नगरेमा,
(ख) प्राधिकरणको हित विपरित काम गरेमा,
(ग) खराब आचरण भएमा,
(घ) कार्य क्षमताको अभाव भएमा

तर त्यसरी हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मनासिव मौका प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (२) को खण्ड (छ) वा (ज) बमोजिमको सदस्यको पद कुनै कारणबाट रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिको लागि निज पहिले जुन तरिकाले मनोनयन भएको हो सोही तरिकाबाट मनोनयन गरी रिक्त स्थानको पूर्ति गरिनेछ ।

(६) प्राधिकरणको वरिष्ठ कर्मचारीले समितिको सदस्य-सचिव भै काम गर्नेछ ।

४९. अध्यक्ष वा सदस्यको नियुक्ति : (१) नेपाल सरकारले उपदफा (२) बमोजिम गठित समितिको सिफारिसमा अध्यक्ष तथा मन्त्रालयले दफा ४० को उपदफा (२) को खण्ड (च) र (छ) बमोजिमका सदस्यको नियुक्ति गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अध्यक्ष तथा सदस्यको नियुक्तिको सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको समिति रहनेछ :-

- (क) नेपाल सरकारको सेवा निवृत्त सचिव मध्येबाट
नेपाल सरकारले तोकेको एक जना - अध्यक्ष
- (ख) सचिव, मन्त्रालय - सदस्य
- (ग) नेपाल सरकारले तोकेको सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ प्रतिनिधि, - सदस्य

(३) उपदफा (२) बमोजिमको समितिको कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(४) अध्यक्ष तथा सदस्यको पद रिक्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र उपदफा (२) बमोजिमको समितिले नियुक्तिको लागि सिफारिस गरिसक्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (२) बमोजिमको समितिले अध्यक्ष वा सदस्यको पदमा नियुक्तिको लागि नाम सिफारिस गर्दा प्रत्येक पदको लागि तीन जनाको दरले उपयुक्त ठहराएको व्यक्तिहरुको नाम सिफारिस गर्नेछ र त्यसरी सिफारिस भएका व्यक्तिहरु मध्येबाट नेपाल सरकारले उपयुक्त व्यक्तिलाई अध्यक्ष तथा मन्त्रालयले सदस्य पदमा नियुक्त गर्नेछ ।

४२. अध्यक्ष वा सदस्य हुनको लागि आवश्यक योग्यता : (१) अध्यक्ष वा सदस्य नियुक्त हुनको लागि देहाय बमोजिम योग्यता पुगेको हुनु पर्नेछ :-

- (क) उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- (ख) पेट्रोलियम कारोबार वा ग्यास कारोबारसँग सम्बन्धित कम्पनीमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा कुनै संलग्नता नभएको वा सो संस्थामा निजी स्वार्थ नरहेको,
- (ग) नैतिक पतन देखिने कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहर नभएको,
- (घ) प्राधिकरणसँगको ठेक्का पट्टा वा कुनै चल अचल सम्पत्ति सम्बन्धी कारोबारमा निज आफै वा निजको परिवारका कुनै सदस्यको संलग्नता नभएको, र
- (ङ) दफा ४३ बमोजिम अयोग्य नभएको ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित योग्यताका अतिरिक्त अध्यक्ष हुन व्यवस्थापन, वाणिज्यशास्त्र, सार्वजनिक प्रशासन वित्त, अर्थशास्त्र वा इन्जिनियरिङ्ग विषयमा कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा कम्तीमा बीस वर्षको अनुभव प्राप्त गरेको हुनु पर्नेछ ।

४३. अध्यक्ष वा सदस्य हुनको लागि अयोग्यता : देहायका कुनै व्यक्ति अध्यक्ष वा सदस्य हुन योग्य मानिने छैन :-

- (क) गैर नेपाली नागरिक,
- (ख) चालीस वर्ष उमेर नपुगेको वा पचपन्न वर्ष उमेर पूरा भएको,
- (ग) कुनै राजनैतिक दलको सदस्य वा पदाधिकारी रहेको,
- (घ) प्रचलित कानून बमोजिम कालो सूचीमा परेको,
- (ङ) साहुको ऋण तिर्न नसकी प्रचलित कानून बमोजिम दामासाहीमा परेको, वा
- (च) मानसिक सन्तुलन बिग्रेको वा बहुलाएको ।

४४. अध्यक्ष वा सदस्य पद रिक्त हुने अवस्था : देहायको कुनै अवस्थामा नेपाल सरकारबाट नियुक्त अध्यक्ष वा मन्त्रालयबाट नियुक्त सदस्य आफ्नो पदमा बहाल रहने छैन :-

- (क) निजले आफ्नो पदबाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,
- (ख) निज दफा ४३ बमोजिम अयोग्य भएमा,
- (ग) मनासिव माफिकको कारण बिना लगातार तीन पटक भन्दा बढी समितिको बैठकमा निज अनुपस्थित भएमा,
- (घ) निजको पदावधि समाप्त भएमा,
- (ङ) निजको मृत्यु भएमा,
- (च) खराब आचरण भएको, कार्य क्षमताको अभाव भएको वा पदीय जिम्मेवारी इमान्दारीपूर्वक पालना नगरेको आधारमा निजलाई नेपाल सरकारले पदमुक्त गरेमा,

४५. अध्यक्ष तथा सदस्यको सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था : (१) अध्यक्षले नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको पारिश्रमिक तथा सुविधाहरू पाउने छ ।

(२) सदस्यले समितिको बैठकमा भाग लिए बापत नेपाल सरकारले तोके बमोजिम बैठक भत्ता पाउने छन् ।

४६. **समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार** : (१) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणले गर्नु पर्ने सम्पूर्ण काम र कारबाई समितिको निर्णयबाट हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल नहुने गरी यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त समितिले खास गरी देहायका काम गर्ने वा गराउनेछ :-

- (क) प्राधिकरणद्वारा सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने र तत्सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन दिने,
- (ख) समितिको बैठकमा छलफल गरिने विषयहरूको प्राथमिकता क्रम निर्धारण गर्ने,
- (ग) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा उल्लेख भएकोमा बाहेक तथा विशेष परिस्थितिमा प्राधिकरणको उद्देश्य पुरा गर्नको निमित्त जुनसुकै काम कारवाही गर्न वा गराउन आवश्यक निर्देशन दिने,
- (घ) प्राधिकरणको काम कारवाही व्यवस्थित, प्रभावकारी, लाभप्रद र सुचारु रूपबाट सञ्चालन गर्ने, गराउने,
- (ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने ।

४७. **समितिको बैठक र निर्णय** : (१) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(३) अध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(४) समितिको कुल सदस्य सङ्ख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) समितिको बैठकमा बहुमतको रायलाई समितिको निर्णय मानिनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।

(६) समितिको बैठकको निर्णय अभिलेख गरी अध्यक्ष र कम्तीमा तीन जना अन्य सदस्यद्वारा प्रमाणित गरिनेछ र त्यस्तो निर्णय समितिको सदस्य सचिवले सबै सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनेछ ।

(७) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

४८. प्राधिकरणलाई जानकारी गराउनु पर्ने : समितिको अध्यक्ष वा सदस्यले समितिको बैठकमा भाग लिएको पन्ध्र दिनभित्र देहायको विषयको जानकारी समितिलाई गराउनु पर्नेछ ।

- (क) आफू संलग्न रहेको पेशा, रोजगारी वा व्यवसाय र त्यसको कार्यालयको विवरण,
- (ख) आफू वा आफ्नो परिवारको कुनै सदस्य पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गर्ने कुनै कम्पनीको शेयरधनी भए वा नभएको त्यस्तो कम्पनीमा वित्तिय स्वार्थ रहे वा नरहेको र भएको वा रहेको भए लिएको शेयर संख्याको र वित्तिय स्वास्थ्यको विवरण,
- (ग) आफू वा आफ्नो परिवारको कुनै सदस्य पछिल्लो तीन वर्षभित्र खण्ड (ख) बमोजिमको कुनै कम्पनीको कुनै सञ्चालक प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा अन्य पदाधिकारी भए वा नभएको,
- (घ) आफ्नो र आफ्नो परिवारको नाममा रहेको चल वा अचल सम्पत्तिको विवरण ।

४९. स्वास्थ्य बाझिने विषयमा निर्णय गर्न नहुने : (१) अध्यक्ष, सदस्य वा निजको परिवारको कुनै सदस्यको वित्तिय स्वार्थ, निजी स्वार्थ वा व्यावसायिक स्वार्थ भएको कुनै पनि प्रस्ताव समितिको बैठकमा छलफल हुने भएमा त्यस्तो सदस्यले बैठक सुरु हुनु भन्दा अगावै त्यस्तो स्वार्थ सम्बन्धी कुराको जानकारी समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) कुनै सदस्य वा निजको परिवारको कुनै सदस्यको उपदफा (१) बमोजिम स्वार्थ भएको कुनै प्रस्तावका सम्बन्धमा समितिको बैठकमा छलफल हुँदा त्यस्तो सदस्यले त्यस्तो बैठकमा भाग लिन पाउने छैन ।

(३) उपदफा (१) वा (२) प्रतिकूल हुनेगरी भएको निर्णय त्यस्तो अवस्था रहेको कुनै पनि व्यक्तिको हकमा लागू हुने छैन ।

५०. नियमनकारी अवसरको दुरुपयोग गर्न नहुने : (१) समितिका अध्यक्ष, सदस्य, प्राधिकरणका कर्मचारी वा लेखापरीक्षकले आफ्नो पदीय हैसियतमा कार्य सम्पादन गर्दा निजको जानकारीमा आएको र सार्वजनिक भएको वा नभएको कुनै गोप्य सूचना कानूनले बाध्य गराएको अवस्थामा बाहेक अन्य कुनै व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउन वा सोको स्रोत खोल्न हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भएका पदाधिकारीहरूले पदीय हैसियतमा कार्य सम्पादन गर्दा आफ्नो जानकारीमा आएको कुनै पनि सूचना आफ्नो वा परिवारको कुनै सदस्यको लाभ, हित वा फाइदाको लागि प्रयोग गर्न वा गराउन हुँदैन ।

(३) समितिका अध्यक्ष, सदस्य, कार्यकारी निर्देशक, कर्मचारी, लेखापरीक्षक, प्राधिकरणसंग कुनै करार गरी काम गर्ने व्यक्ति फर्म वा कम्पनीका कुनै पनि व्यक्तिले प्राधिकरणको तर्फबाट कुनै

काम गर्दा प्राधिकरणको नियमनकारी अख्तियारी प्रयोग गरी आफ्नो, आफ्नो परिवार वा अरु कसैलाई कुनै किसिमको लाभ, सुविधा, सहूलियत वा फाइदा लिन दिन हुँदैन ।

(४) उपदफा (१), (२) वा (३) प्रतिकूल हुने गरी कुनै काम गरेमा सम्बन्धित पदाधिकारीले प्रचलित कानून बमोजिम अख्तियार दुरुपयोग गरेको मानिनेछ ।

५१. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) अध्यक्ष पूरा समय काम गर्ने पदाधिकारी हुनेछ र सोही हैसियतमा प्राधिकरणको आर्थिक, प्रशासनिक, सार्वजनिक खरिद तथा मानवस्रोतको व्यवस्थापन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल नहुने गरी खासगरी अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ख) प्राधिकरणको नीति, रणनीति, योजना, वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको मसौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि समितिको बैठकमा पेश गर्ने,
- (ग) समितिबाट स्वीकृत योजना, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन गर्ने,
- (घ) प्राधिकरणको दैनिक आर्थिक तथा प्रशासनिक कार्यको सञ्चालन, रेखदेख, सार्वजनिक खरिद तथा मानवस्रोत व्यवस्थापन, सुपरीवेक्षण तथा निरीक्षण गर्ने,
- (ङ) प्राधिकरणले सम्पादन गर्ने नियमनकारी कार्यको रणनीतिक कार्ययोजना तयार गरी स्वीकृतिका लागि समितिमा पेश गर्ने,
- (च) तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने, गराउने ।

५२. मानवस्रोत सम्बन्धी व्यवस्था : (१) प्राधिकरणको कार्य सञ्चालनको लागि प्राधिकरणमा आवश्यक संख्यामा कर्मचारीहरु रहने छन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका कर्मचारी मध्ये प्राधिकरणको नियमनकारी कामको लागि अत्यावश्यक हुने नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संख्याका खास (कोर) कर्मचारीको नियुक्ति, पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाका शर्तहरु तोकिए बमोजिम हुनेछन ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कर्मचारी नियुक्ति नभएसम्मको लागि प्राधिकरणलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउनेछ ।

(४) उपदफा (२) मा लेखिए बाहेक अन्य कर्मचारी प्राधिकरणले खुला प्रतिस्पर्धाबाट करार सेवामा नियुक्ति गर्नेछ ।

(५) प्राधिकरणले यस ऐन बमोजिम विशिष्ट प्रकृतिको कार्यसम्पादन गर्नका लागि बढीमा दुई जनासम्म विशेषज्ञ नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(६) उपदफा (४) र (५) बमोजिम नियुक्त हुने कर्मचारी वा विशेषज्ञको योग्यता, पारिश्रमिक, सेवाको शर्त, सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५३. **प्राधिकरणको कोष** : (१) प्राधिकरणको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकम रहने छन् :-

- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) विदेशी सरकार, अन्तर्राष्ट्रिय संघ वा संस्थाबाट ऋण, अनुदान वा सहयोग वापत प्राप्त रकम,
- (ग) इजाजतपत्रवालाबाट सेवा शुल्क वापत प्राप्त रकम,
- (घ) इजाजतपत्र दस्तुर तथा नविकरण दस्तुर वापत प्राप्त रकम,
- (ङ) दफा १६ को उपदफा (२) बमोजिम प्राधिकरणलाई प्राप्त हुने रकम,
- (च) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम रकम प्राप्त गर्नु अघि प्राधिकरणले नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्राधिकरणलाई प्राप्त हुने सम्पूर्ण रकम “क” वर्गको बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता खोली जम्मा गरिनेछ ।

(४) प्राधिकरणको सम्पूर्ण खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(५) प्राधिकरणको कोषको सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५४. **सेवा शुल्क उठाउन सक्ने** : (१) प्राधिकरणले इजाजतपत्रवालालाई विभिन्न सेवा, सुविधा उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवा उपलब्ध गराए वापत प्राधिकरणले इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिसँग पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास पैठारी गर्दाको वखतको परिमाणमा तोकिए बमोजिमको रकम सेवा शुल्कको रूपमा असुल उपर गर्नेछ ।

५५. **लेखा र लेखापरीक्षण** : (१) प्राधिकरणले आफ्नो आय व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको ढाँचामा राख्नु पर्नेछ ।

(२) प्राधिकरणले तोकिए बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्नु वा गराउनु पर्नेछ ।

(३) प्राधिकरणमा समितिको कुनै एक सदस्यको संयोजनमा तोकिए बमोजिमको लेखा परीक्षण समिति रहनेछ ।

(४) प्राधिकरणको आय व्ययको लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकबाट हुनेछ ।

(५) प्राधिकरणको हिसाब तथा अन्य कागजातहरु नेपाल सरकारले जुनसुकै बखत जाँचन वा जचाउन सक्नेछ ।

५६. **उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्ने :** (१) प्राधिकरणले आफूले गर्नु पर्ने काम कारवाही सुचारु रूपले सम्पादन गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित उपसमिति वा कार्यदलको काम, कर्तव्य, अधिकार, कार्य सम्पादन, कार्यविधि तथा उपसमिति वा कार्यदलका सदस्यले पाउने सुविधा प्राधिकरणले त्यस्तो उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्दाका बखत तोके बमोजिम हुनेछ ।

५७. **अधिकार प्रत्यायोजन:** (१) प्राधिकरणले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफुलाई प्राप्त अधिकारहरु मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार अध्यक्ष, सदस्य, दफा ५६ बमोजिम गठित उपसमिति वा कार्यदल, प्राधिकरणको कुनै अधिकृत कर्मचारी वा निरीक्षण अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

तर देहायको अधिकार प्रत्योजन हुने छैन :-

- (क) इजाजतपत्र दिने वा नविकरण गर्ने,
- (ख) इजाजतपत्र रद्द गर्ने,
- (ग) जरीवाना गर्ने र
- (घ) यस ऐन बमोजिमको मुद्दा कारबाई र किनारा गर्ने ।

(२) अध्यक्षले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफुलाई प्राप्त अधिकार मध्ये कुनै अधिकार आफ्नो मातहतको अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार जुनसुकै बखत फिर्ता गर्न सकिनेछ ।

५८. **वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने :** (१) प्राधिकरणले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले छ महिनाभित्र अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका कुराहरु समावेश गरी मन्त्रालयमा वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ :-

- (क) प्राधिकरणको आम्दानी र खर्चको विवरण,
- (ख) प्राधिकरणले वर्षभरी आफुले सम्पादन गरेको कामको विवरण र सोको लागि लागेको प्रशासकीय खर्च,

- (ग) प्राधिकरणले नियमनकारी अधिकार प्रयोग गरी भए गरेका कारबार्यको विवरण
- (घ) नियमनकारी कार्य प्रभावकारी बनाउन र पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको सहज आपूर्ति गराउन गर्नु पर्ने नीतिगत तथा कानूनी सुधार,
- (घ) अर्को आर्थिक वर्षको कार्ययोजनाको मोटामोटी प्रारूप र त्यसको लागि आवश्यक पर्ने अनुमानित बजेट तथा सोको स्रोत,
- (ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण .

(२) उपदफा (१) बमोजिम पेश गरेको प्रतिवेदन प्राधिकरणले सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रत्येक वर्ष प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ७

कसूर तथा सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

५९. कसूर तथा सजाय : (१) कसैले देहायको कुनै काम गरे वा गराएमा यस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछ :-

- (क) गुणस्तरहिन पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गरेमा,
- (ख) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासमा मिसावट गरेमा,
- (ग) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास लुकाई कृत्रिम अभाव सृजना गरेमा,
- (घ) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास रहेको ढुवानीका साधन, सञ्चय भण्डार, उद्योग, डिपो वा पाइपलाइन वा भौतिक संरचनामा आगजनी, चोरी, डकैती, तोडफोड वा अन्य कुनै विध्वंसात्मक कार्य गरी कुनै किसिमको क्षति पुऱ्याएमा,
- (ङ) यस दफा विपरीत पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास निकासी गरेमा,
- (च) पेट्रोलियम कारोबार वा ग्यास कारोबार गर्न बाधा विरोध गरेमा वा हड्ताल गरेमा,
- (छ) यस ऐन बमोजिम निर्धारण भएको अधिकतम मूल्य सीमाभन्दा बढी मूल्य लिई पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री वितरण गरेमा,
- (ज) यस ऐन बमोजिम प्राधिकरणले दिएको आदेश तथा निर्देशन पालना नगरेमा
- (झ) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, विनियम वा निर्देशिका विपरीत अन्य कुनै काम कारवाही गरेमा,
- (ञ) दफा ३ विपरीत पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबार गरेमा,

- (ट) अनधिकृत रूपमा पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको विक्रि वितरण गरेमा,
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कसूर गरे वा गराएमा देहाय बमोजिमको सजाय हुनेछ :-
- (क) खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिमको कसूर गरेमा त्यस्तो पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास जफत गरी छ महिनासम्म कैद वा बिगो बमोजिमको जरिवाना,
- (ख) खण्ड (घ) बमोजिमको कसूर गरेमा एक वर्षदेखि पाँच वर्षसम्म कैद र एकलाख रुपैयाँदेखि दशलाख रुपैयाँसम्म जरिवाना,
- (ग) खण्ड (ङ) बमोजिमको कसूर गरेमा दुई वर्षसम्म कैद वा बिगो कायम भएकोमा बिगोको दोब्बर र बिगो कायम नभएकोमा एक लाख रुपैयाँदेखि दशलाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय,
- (घ) खण्ड (च) बमोजिमको कसूर गरेमा तीन वर्षसम्म कैद र दशहजार रुपैयाँदेखि पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना,
- (ङ) खण्ड (छ) बमोजिमको कसूर गरेमा पचास हजार रुपैयाँदेखि पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना,
- (च) खण्ड (ज) बमोजिमको कसूर गरेमा तीनलाख रुपैयाँसम्म जरिवाना,
- (छ) खण्ड (झ) बमोजिमको कसूर गरेमा पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना,
- (ज) खण्ड (ञ) र (ट) बमोजिमको कसूर गरेमा त्यस्तो कारोबार वा बिक्री वितरणमा रहेका पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यास जफत गरी दश लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना ।

(३) कसैले उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको कुनै कार्य गरी कसैलाई कुनै किसिमको हानी नोक्सानी पुऱ्याएमा त्यस्तो हानी नोक्सानी पुऱ्याउनेबाट हानी नोक्सानीको रकम असुल गरी सम्बन्धित पक्षलाई क्षतिपूर्ति भराई दिनु पर्नेछ ।

(४) इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिसँग सम्बन्धित कम्पनीको सञ्चालक वा कर्मचारीको लापरवाही वा प्रत्यक्ष संलग्नताबाट उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको कुनै कार्य भए गरेकोमा त्यस्तो कार्य गर्ने सञ्चालक वा कर्मचारीलाई यस दफा बमोजिमको सजाय हुनेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम एकपटक सजाय पाइसकेको व्यक्तिले पुनः सोही काम गरेमा प्रत्येक पटक दोब्बर सजाय हुनेछ ।

(६) कुनै इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई उपदफा (२) बमोजिम जरीवाना भएमा वा निजबाट उपदफा (३) बमोजिम क्षतिपूर्ति रकम भराई दिने निर्णय भएकोमा तीस दिनभित्र त्यस्तो जरिवाना वा क्षतिपूर्तिको रकम बुझाउनु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमको क्षतिपूर्ति रकम नबुझाएमा प्राधिकरणले सो बापतको रकम निजले दफा ९ बमोजिम राखेको धरौटी रकमबाट कट्टा गरी असुल उपर गर्न वा सम्बन्धित पक्षलाई भराई दिनु पर्नेछ ।

६०. **मुद्दा हेर्ने अधिकारी** : यस ऐन बमोजिम मुद्दाको शुरु कारवाही र किनारा गर्ने अधिकार देहायका अदालत वा निकायलाई हुनेछ :-

(क) दफा ५९ को उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ), (ङ) र (च) बमोजिमको मुद्दा सम्बन्धित जिल्ला अदालत,

(ख) दफा ५९ को उपदफा (१) को खण्ड (छ), (ज), (झ), (ञ) र (ट) बमोजिमको मुद्दा प्राधिकरण ।

६१. **पुनरावेदन** : दफा ६० बमोजिमको मुद्दा हेर्ने अधिकारीले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित उच्च अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद-८

विविध

६२. **पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्यासको मूल्य निर्धारण** : (१) प्राधिकरणले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको समय समयमा अधिकतम विक्रि मूल्य निर्धारण गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मूल्य निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि प्राधिकरणले समितिको कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा नेपाल सरकारको प्रतिनिधि, नेपाल राष्ट्र बैंकको प्रतिनिधि, मूल्य निर्धारणमा अनुभव भएका अर्थविज्ञ, इजाजतपत्रवाला र उपभोक्ताहरुको एक एक जना प्रतिनिधि समेत रहेको एक सात सदस्यीय मूल्य निर्धारण सिफारिस समिति प्राधिकरणले गठन गर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले मूल्य निर्धारणको सिफारिस गर्दा देहायको विषयलाई आधार लिनु पर्नेछ :-

(क) प्राधिकरणले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको अन्तर्राष्ट्रिय बजार मूल्य,

(ख) इजाजतपत्रवालाको खरिद मूल्य,

(ग) भन्सार महसुल तथा पैठारी गर्दा लागेको खर्च,

(घ) ढुवानी तथा सञ्चय खर्च,

(ङ) प्रशोधन तथा रिफिल गर्दा लागेको खर्च,

(च) ढुवानी वा संचयमा हुने मनासिव क्षति,

(छ) इजाजतपत्रवालाले प्राप्त गर्ने मनासिव प्रतिफल,

(ज) तोकिए बमोजिमका अन्य आधार ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले उपदफा (२) बमोजिमको सिफारिसको आधारमा प्राधिकरणले पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको मूल्य निर्धारण गर्दा थोक वा खुद्राको अधिकतम मूल्य निर्धारण गर्न सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।

(५) इजाजतपत्रवाला वा डिलर वा खुद्रा विक्रेताले उपदफा (४) बमोजिम निर्धारण भएको मूल्य भन्दा बढी हुने गरी पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको बिक्री गर्न पाउने छैन ।

(६) उपदफा (१) बमोजिम प्राधिकरणले आफ्नो काम सम्पन्न गर्नका लागि सम्बन्धित कम्पनी, व्यक्ति, निकाय वा संस्थाबाट आवश्यक जानकारी तथा कागजात माग्न सक्नेछ र त्यस्तो कागजात उपलब्ध गराउनु त्यस्तो व्यक्ति, कम्पनी, निकाय वा संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

(७) यस दफा बमोजिम मूल्य निर्धारणको लागि सुझाव दिदा प्राधिकरणले उपभोक्ता किसिम किसिम र पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको उपभोग अनुसारको मूल्य निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(८) इजाजतपत्रवालाले मूल्य वृद्धिको लागि प्राधिकरण समक्ष निवेदन दिएमा प्राधिकरणले निवेदन प्राप्त भएकै दिन पेट्रोलियम पदार्थ र ग्यासको मूल्य निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिमको समयमा मूल्य निर्धारण नगरेमा त्यसबाट हुन सक्ने हानि नोक्सानी प्राधिकरणले सम्बन्धित इजाजतपत्रवाला दिनु पर्नेछ ।

६३. **मूल्य स्थिरीकरण कोष :** (१) अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा भएको उतार चढावबाट पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको मूल्यमा हुन सक्ने उतार चढावलाई सामान्य गरी स्थिर मूल्य कायम गर्न नेपाल सरकारले एक पेट्रोलियम तथा ग्यास मूल्य स्थिरीकरण कोष (पेट्रोलियम प्राइस स्टेबलाइजेशन फण्ड) स्थापना गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहने छन् :-

- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) विदेशी सरकार, अन्तर्राष्ट्रिय संघ वा संस्थाबाट ऋण, अनुदान वा सहयोग वापत प्राप्त रकम,
- (ग) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा जम्मा गरेको विशेष शुल्क (सर चार्ज) वापत प्राप्त रकम,
- (घ) दफा १६ बमोजिम प्राधिकरणलाई प्राप्त रकम,
- (ङ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम रकम प्राप्त गर्नु अघि नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको रकम देहायको कार्यको लागि खर्च गरिनेछ :-

- (क) तोकिएको वर्गका उपभोक्तालाई पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासमा राहत प्रदान गर्न दिइने अनुदान (सब्सिडिज),
- (ख) लागत मूल्य भन्दा कम मूल्यमा पेट्रोलियम पदार्थ बेच्नु परेको कारण हुन सक्ने नोक्सानी वापत पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारमा इजाजतपत्रवालालाई दिइने तोकिए बमोजिमको अनुदान,
- (ग) बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन,
- (घ) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको मूल्य वृद्धिको कारणबाट उपभोक्ता वर्गमा पर्न जाने चापलाई कम गरी मूल्य स्थिरता कायम गर्न दिइने अनुदान ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

- ६४. **सरकार वादी हुने** : दफा ५९ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुने मुद्दा नेपाल सरकार वादी भई चल्नेछ र त्यस्तो मुद्दा सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ को अनुसूची- १ मा समावेश भएको मानिनेछ ।
- ६५. **प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन बाधा नपर्ने** : यस ऐन बमोजिम कसुर ठहरिने काम कारवाही अन्य कानून अन्तर्गत पनि कसुर ठहरिने रहेछ भने त्यस्तो कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
- ६६. **शपथ ग्रहण** : आफ्नो पदीय कार्यभार सम्हाल्नु अघि अध्यक्षले नेपाल सरकार, आपूर्ति मन्त्री समक्ष तथा सदस्यले अध्यक्ष समक्ष अनुसूची बमोजिमको ढाँचामा शपथ ग्रहण गर्नु पर्नेछ ।
- ६७. **निर्देशन दिन सक्ने** : (१) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारको सम्बन्धमा नेपाल सरकारले प्राधिकरणलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु प्राधिकरणको कर्तव्य हुनेछ ।
(२) पेट्रोलियम पदार्थ वा ग्यासको कारोबारको सम्बन्धमा इजाजतपत्रवाला, डिलर वा बिक्रेतालाई प्राधिकरणले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित इजाजतपत्रवाला, डिपो, डिलर वा बिक्रेताको कर्तव्य हुनेछ ।
- ६८. **नेपाल सरकारसँग सम्पर्क** : प्राधिकरणले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।
- ६९. **नियम वा विनियम बनाउने अधिकार** : (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

(२) प्राधिकरणले यो ऐन तथा यस अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही आवश्यक विनियम बनाउन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्राधिकरणले बनाएको विनियमबाट प्राधिकरण वा नेपाल सरकारलाई थप आर्थिक दायित्व पर्ने विषयमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएपछि लागु हुनेछ ।

अनुसूची

(दफा ६६ सँग सम्बन्धित)

शपथ

मसत्य निष्ठापूर्वक प्रतिज्ञा गर्छु/ईश्वरको नाममा शपथ लिन्छु कि नेपाली जनता र प्रचलित संविधान तथा अन्य कानूनप्रति निष्ठावान रही आफुले ग्रहण गरेको राष्ट्रिय पेट्रोलियम प्राधिकरणको अध्यक्ष/सदस्य पदको जिम्मेवारी र कर्तव्य कसैको डर, मोलाहिजा, पक्षपात, द्वेष वा लोभमा नपरी इमान्दारीसाथ पालन गर्नेछु र आफ्नो कर्तव्य पालनको सिलसिलामा आफुलाई ज्ञात हुन आएको कुरा प्रचलित कानूनको पालना गर्दा बाहेक आफु बहाल रहेको वा नरहेको कुनै पनि अवस्थामा प्रकट गर्ने छैन ।

मिति :

दस्तखत